

Dr. Balogh Sándor: Autonómia

7. sz. FÜGGELÉK

„Autonómia és az ENSZ 2006-ban“

A NÉPEK JOGA AZ ÖNRENDELKEZÉSRE ÉS ANNAK ALKALMAZÁSA A GYARMATI VAGY IDEGEN URALOM VAGY IDEGEN MEGSZÁLLÁS ALATT ÉLŐ NÉPEKRE

A Nemzetközi Liga a Népek Jogaiért és Felszabadításáért (*LIDLIP*),
egy különleges konzultatív feladatú nem-kormányzati szervezet kelt írásbeli nyilatkozata
az ENSZ Emberi Jogi Bizottságának 62. ülésén

(KIVONAT)

A Fotitkár az alábbi írásbeli nyilatkozatot kapta, amely a Gazdasági és Szociális Tanács
1996/31 sz. határozatának megfelelően körözésre került:

Önrendelkezési jog: A srilankai tamilok

Történelmi és szociálpolitikai bizonyítékok alapján a Nemzetközi Liga a Népek Jogaiért és Felszabadításáért (LIDLIP), más szervezetekkel együtt, mindig azzal érvelt, hogy a srilankai tamilok kielégítik azokat a kritériumokat, amelyek alapján **népnek** tekinthetők. Nemcsak a közös kultúra, nyelv és vallás, hanem a tipikusan hagyományos lakóterület, a közös történelem, és demokratikusan kifejezett kívánság is **nemzet**ként jellemzi őket. Ezen felül, egy olyan nép tapasztalatainak osztoznak, amely rendszeres és kollektív diszkriminációnak, sőt üldöztetésnek volt kitéve a független Srilankában. A többségi színhala buddhista közösség olyan sikeresen magáévá tette az államgépezetet és változtatta meg saját elonyére az alkotmányt, hogy az állam már nem képviseli a szigeten élő összes népet. A társadalom etnikai vonalak mentén történelmi megosztottsága nyilvánvalóvá vált az 1983-ban kitört polgárháború során, amikor a tamilok egy független állam megteremtéséért harcoltak, hogy végre biztonságot, szociális igazságot, egyenlőséget és gazdasági jólétet teremtsenek maguknak. Majdnem két évtizedes háborúskodás után, amelynek során több mint hetvenezer ember vesztette életét, hatalmas volt az anyagi pusztítás, közel egymillió tamilt áttelepítettek és félmillió kivándorolt, a Tamil Tigrisek (*Liberation Tigers of Tamil Eelam, LTTE*), akik joggal állíthatják azt, hogy népük többségét képviselik, jelentős területeket tartottak ellenőrzésük alatt. A katonai erő birtokában egyoldalú tuzsünetet jelentettek be. Norvégia közvetítésével hivatalos tuzsüneti megállapodás jött létre az LTTE és Sri Lanka kormánya között 2002. februárjában, amelyet egy sor tárgyalás követett különböző nemzetközi találkozókon, hogy politikai megoldást találjanak a konfliktusra. Annak érdekében, hogy esélyt adjanak a békére és saját népük szenvedésének megszüntetésére, az LTTE lemondott külső önrendelkezésre vonatkozó követeléséről egy alapos autonómia érdekében, amely

megőrizné Sri Lanka állam szuverenitását és területi integritását. Tekintetbe véve azokat a hatalmas áldozatokat, amelyeket a tamilok elszenvedtek, és azokat a területi nyereségeket, amelyeket a tamilok szereztek a háború során, ez politikailag kockázatos, de ugyanakkor nagyvonalú, komoly engedményt jelentett... Ezzel ellentétben, a színház pártok mindig együttesen visszautasítottak bármilyen közvetítési kísérletet... Számukra bármiféle engedmény durva lépés lenne annak az országnak a feldarabolása felé, amely csakis teljes egységében lehet Buddha megszentelt földje; ragaszkodnak az egységes államhoz, amelynek hatalma Kolombóban összpontosul.

Ennek ellenére a tárgyalások megkezdődtek, miután az LTTE törvényen kívül helyezését felfüggesztették. Mégis hamar holtpontra jutottak a korábbi kötelezettségvállalások betartásának hiánya, nem utolsósorban a tamil területek humanitárius fejlesztésének elmaradása, a félkatonai szervezeteknek a megállapodásban előírt lefegyverzése és a srilankai csapatok által északkeleten elfoglalt területek kiürítésének elmulasztása miatt. Így kudarcba fulladt az a remény, hogy az országon belül áttelepült személyek ideiglenes táboraikból visszatérhessenek otthonaikba, a halászok visszatérhessenek munkájukhoz, és a nép újra kezdje életét békés körülmények, nem pedig katonai megszállás és egy idegen hadsereg állandó zaklatása mellett. Továbbá, kinyilvánítottan semmiféle lényeges engedmény nem tehető, és semmilyen alkotmány módosítás nem vezethető be a többségi közösség és fő politikai pártjai előzetes beleegyezése nélkül. Ennek ellenére, hogy az akkori kormány elfogadta a tárgyalások alapjául az LTTE javaslatát egy ideiglenes önkormányzatra, az elnök, a többségi ellenzék vezetője, ugyanezt a nemzeti biztonság veszélyeztetésének tekintette, elbocsátott három minisztert, és feloszlatta a parlamentet. Egy másik rendelkezés a szökeár áldozatainak megsegítésére érkező külföldi segélyek elosztására vonatkozik az LTTE által felügyelt területeken. Amikor több hónap után végre megegyezés született az elnök és az LTTE között, azt sikeresen megtámadták a bíróságon, minek következtében az északkeleten élő áldozatok még mindig várnak a segítségre.

A nemzetközi közösség megtette az első lépést arra, hogy segítsen véget vetni a srilankai véres konfliktusnak. Néhány állam kivételével, amelyek törvényen kívülinek nyilvánították az LTTE-t, elfogadták az LTTE-t a tamil nép hivatalos és törvényes képviselőjeként, amely meghatalmazással és képességgel bír a megállapodások megtárgyalására, megkötésére és végrehajtására. Norvégia, bár egyes srilankai csoportok és pártok rosszindulattal tekintenek rá, továbbra is közvetítő szerepet tölt be. Több skandináv ország katonái alkotják a Srilankai Ellenőrző Misszió személyzetét. Több ország is ajánkozott a megbeszélések helyszínéül. Ami a legfontosabb, a Tokiói Adományozó Csoport, a társelnökökkel együtt, beleértve az Egyesült Államokat, az Európai Uniót, Japánt és Norvégiát, elkötelezte magát arra, hogy segítse a tárgyalásokat, nagyvonalú anyagi támogatással is, a békés rendezés érdekében, ami elismerésre méltó.

Ezek a változások politikai és nemzetközi szintre emelték a konfliktust, lehetővé tették az LTTE elismerését, és átalakulását sötét gerilla hadseregből politikai szervezetté. Az ENSZ a homogén „nemzetállamok” mítoszának fenntartásával gyakorlatilag megakadályozta a korábbi európai hatalmak tengerentúli gyarmatainak jogát a külso

önrendelkezésre: a belügyekbe való be nem avatkozás elvével kapcsolatban adut adott az önkényes és elnyomó rezsimnek kezébe.

Alapvető és mély asszimetria jött létre a hivatalos kormányok és az elnyomottak között. Ez az asszimetria egy kormány és egy gerilla mozgalom között különösen kedvezőtlennek bizonyul a tuzszüneti megállapodásokra és tárgyalásokra, mert egyedül a hivatalos kormányt ismeri el az állam képviselőjében. Mivel kizárólagosan a kormányt tartják felelősnek az ország biztonságáért és területi integritásáért, kizárólag a kormány fegyverkezhet, vásárolhat fegyvereket, és kaphat külső katonai segítséget. Ugyancsak kizárólag a kormány fogadhat külföldi segélyeket, és dönthet azok elosztásáról. Végül, mint elkerülhetetlen kapuor, saját kedve szerint dönthet még a külföldi méltóságoknak az ország területére való belépéséről és útvonaláról is, ahogyan azt az ENSZ fotitkára maga is tapasztalhatta, amikor megakadályozták, hogy látogatást tegyen Sri Lanka szökoár által sújtott északkeleti részén.

A nemzetközi joghoz vezető utak hiányában az elnyomottaknak végül nem marad más lehetőségük, mint hogy eroszakhoz folyamodjanak. Ráadásul, nagyonis elonyössé vált terroristának bélyegezni minden fegyveres ellenállási csoportot, és fellépni velük szemben, anélkül, hogy megvizsgálják a konfliktusok okait. De az elnyomáshoz való folyamodás nem politika; törvényessége is megkérdőjelezhető, minthogy nem létezik általánosan elfogadott definíció a terrorizmusra, nem is szólva az állami terrorról. Ahol elnyomás van, ott fellázad a nép.

Ami Srilankát illeti, a szerkezeti asszimetria hozzájárult a jelenlegi patthelyzethez és a háború kiújulásának veszélyéhez. Az uralkodó szinhaléz elit nem látott még semmi szükségét az alkura. Semmiféle komoly javaslat nem történt még belső autonómiára és hatalom megosztásra, az Oszlóban 2002-ben tett azon ígérek ellenére, hogy megvizsgálják a belső önrendelkezés lehetőségeit egy szövetségi rendszeren belül.

Ilyen körülmények között teljességgel hamis lenne arra számítani, hogy egy gerilla mozgalom azonnal átalakuljon politikai párttá, és elvárni, hogy lemondjanak az eroszakról a béketárgyalások megkezdése előtt. Ez veszélyeztetné azokat az elonyöket és azokat az áldozatokat, amelyeket a tamilok szereztek, illetve elszenvedtek küzdelmük éveit során; teljesen kiszolgáltatná őket a teljes mértékben szinhaléz kézből lévő biztonsági erök kényének, amelyek bizonyítottan felelősek az emberi jogok tömeges megsértéséért, többek között ítélet nélküli kivégzésekért, eltunésekért, és rendszeres kínzásokért.

Miközben igaz az, hogy elsősorban a srilankaiakra tartozik, hogy módot találjanak egy igazságos békére, a nemzetközi közösség nem mentheti fel magát bizonyos felelősség alól a helyzet súlyosbodásáért, sőt az ismétlődő kudarcokért. A Nemzetközi Liga a Népek Jogaiért és Felszabadításáért felhívja az ENSZ Emberi Jogi Bizottságának figyelmét, hogy:

?? vesse latba diplomáciai és jutalmazásra vagy szankciókra vonatkozó jogi erejét legalább arra, hogy nyomást gyakoroljon a kolombói kormányra, hogy teljes

- mértékben tegyen eleget a tuzszüneti megállapodásnak, és a segélyeket döntően az elpusztult északkeleti területre irányítsa;
- ?? ismerje el hivatalosan a srilankai tamilokat, mint nemzetet, amelynek joga van az önrendelkezésre;
 - ?? követeljen olyan alkotmányt az országban, amely szövetségi rendszerre alapul.